

Agerdyrkningsberetning.

(Fra den sidste Halvdeel af Mai).

Efterat der i den anden Uge af Marts var indtraadt en temmelig heftig Frost med megen Snee, som dog allerede efter en otte Dags Tid forløb afløstes af Løveir, havde vi i lang Tid et fugtigt og koldt Veir uden Frost og uden Soelstin, hvorved Jorden vedblev at være ubequem til Bearbejdning. En heftig Sneestorm, ledsaget af Frost, afbrød i den sidste Uge af April alle de begyndte Markarbejder for 8 à 10 Dage. Maimaaned har været meget tør med klare Dage, ledsaget i den første Halvdeel af Maanedens af Nattefrost, der kunde gaae indtil et Par Tommer i Jorden. Fra den 20de indtraadte imidlertid næsten pludselig et meget varmt Veir, Thermometret i Skyggen steg flere Dage til 19°, hvorved Vegetationen, der i lang Tid havde været trykket, udviklede sig med en paafaldende Hurtighed, navnlig Træerne, saa at Skovene i Løbet af faa Dage forandrede deres vinterlige Udseende. Med Undtagelse af Jordenbygger er ingen Regn falden siden de første Dage af Maanedens. Charakteristisk for dette Foraar har den vedholdende Østenvind været; fra Begyndelsen af Marts Maaned indtil Midten af April herskede den uafbrudt, siden den Tid har der vel fundet enkelte korte Afbrydelse Sted, men Vinden er dog bestandig efter faa Dages Forløb

vendt tilbage til det østlige Hjørne, hvor den endnu staaer i de sidste Dage af Mai.

Jordens Foraarsbehandling kunde paa meget lette eller drainede Jorder begyndes meget tidligt, og enkelte Steder er der saaget Urter i Marts, men i Almindelighed først midt i April, og selv da var Jorden i Reglen død og tung, den indtraadte Sneestorm afbrød alle Arbejder indtil de første Dage af Mai, siden den Tid har Landmanden uafbrudt kunnet fortsætte Arbejdet. Hvor Jorden ikke er af en for bindende Beskaffenhed har den i denne Maaned været beqvem at behandle, og har man ikke ilet formeget er Sæden kommet godt ned; paa meget bindende Jorder har Behandlingen været vanskelig, da Jorden i Begyndelsen var for vaad, og senere ved den vedholdende Østenvind udtørrede formeget paa Overfladen. Hvor man stod tilbage med Efteraarspløiningen, og for tidligt bragte Bløven i Jorden, er denne ogsaa bleven vanskelig at behandle, da den skarpe Bind udtørrede den vaade Jord, som blev fuld af Klumper, der senere vanskelig lode sig fiindele. Endskjøndt endeel Havre og selv noget Byg var saaget før Eftervinteren den 23de April indtraadte, er den egentlige Saaetid først ialden i den første Halvdeel af Mai, kun ganske faa Steder var man færdig den 10de Mai, i Almindelighed først ved Maanedens Midte og enkelte Steder, hvor Jorderne vare meget bindende, ventede man ikke at blive færdig før den 28de eller 29de. Saaeningen er iaar endt temmelig seent, og man tør derfor ikke gjøre Regning paa, at Høsten iaar vil indfalde slynderlig tidligere end isjor, som i flere Henseender er temmelig uheldigt. Sæden er i Almindelighed kommen godt op, selv den, der saaedes kort før Eftervinteren, skjøndt den har ligget længe i Jorden inden den spirede, og enkelte Steder er temmelig fuld af Ukrudt, som vel ogsaa vil blive Tilfældet, hvor man har ilet formeget med Saaeningen og ikke afventet til Jorden blev beqvem.

Drainingen har i dette Foraar viist sin store Nytte, da man har kunnet komme 14 Dage tidligere paa den drainede

Jord, end paa den udrainede, der laae ved Siden af. Fra alle Gaarde, hvor Draining har fundet Sted, udtale Beretningerne Eiernes Glæde over denne Grundforbedring, hvorved desuden meget Hestearbejde har kunnet spares.

I Almindelighed anvendes nu over hele Landet alene den svenske Harve og Scarificatoren udelukkende til Baarsædens Nedlægning, dog har man iaar enkelte Steder været nødt til, at anvende Ploven til Bygsæd, deels fordi Lidsler og Skræpper have taget Overhaand, og deels fordi Overflorpen paa bindende Jord blev saa haard, at den ikke kunde gennemtrænges af den svenske Harve.

Vinterjæden havde overalt overstaaet Vinteren godt, og det fugtige Veir i April, uden Nattefrost, gav den en lovende Fremgang, men egentlig kraftig var den ikke, deels fordi Frostene tidlig i Efteraaret standsede dens Udvikling, deels fordi Vinteren i det Hele, ved den afvejlende Fugtighed og pludselig indtrædende Frost, ikke var den gunstig. Det den 23de April indtraadte Vinterveir med Frost, Sne og Storm, og den derefter følgende Kulde med skarp østlig Vind, der vedvarede den første Halvdeel af Mai, satte Rugen meget tilbage, og bevirkede at den isar paa lave, fugtige Jorder, saavel som paa høie, skarpe Jorder, hvor den var udsat for Vinden, tabte sin frodige, grønne Farve, og er bleven tynd og spids. Kun paa velbehandlede kraftige Jorder hvor Rugen er saaet tidlig seer man derfor en tæt sluttet, frodig Vegetation, medens Rugmarkerne i Almindelighed ere tynde og lidet lovende; enkelte Steder ere de endog ompløiede og besaaede med Baarsæd. Hveden har holdt sig langt bedre, og der er endnu ingen Grund til at tvivle om en god Hvedeafgrøde, skjøndt det naturligt vil være ganske afhængig af den kommende Tid. Rapsen er i Almindelighed ret lovende.

Kløveren har i det Hele overstaaet Vinteren ret godt og er kommen tæt op, men det kolde og tørre Veir har holdt den tilbage, saa at den ikkeer kommen i Bægt; anden Aars Kløver har lidt mere af Kulden end første Aars. Ved den vedholdende

Østenvind have læbælter viist sig meget gavnlige, baade for Kløver og Vintersæd, som, hvor de vare beskyttede deraf, langt tidligere ere komne til Udvikling.

Græsset er særdeles meget tilbage. Varmen alene har ikke formaaet at drive det frem, men det trænger fremfor Alt til en blødende og mild Regn; hvor man ikke har været tvungen dertil af Mangel paa Fourage, er Qvæget ikke kommet ud før i de sidste Dage af Maaneden.

Fodertilstanden er, hvad Hestene angaae, meget god, da Havren iaar har været vægtig, og der i Foraarsarbejderne have fundet lange Afbrydelser Sted, hvor Hestene have haft Leilighed til at sætte Hul. Qvæget lader derimod i Almindelighed meget tilbage at ønske. Fouragen er paa de fleste Steder sluppen tidligere op, end man havde ventet, og i det vestlige Jylland har der fundet en Fodertrang Sted, som har været meget trykkende. I Thisted har man betalt 32—40 fl. for 1 Lpd. Halm; de mere velhavende Landmænd have derfor foretrukket, at give Qvæget Kjerne, hvorved det er holdt i en ret kraftig Stand, men i de fattige og magre Egne har Tilstanden været sørgelig, da Qvæget tidligt maatte slippes ud af Mangel paa Foder, og nu paa de nøgne Græsgange lide endmere af Sult; Faarene ere i den senere Tid henviste alene til Lyngen. Men selv paa Derne er idetmindste Høet gaaet mere med, end man havde gjort Regning paa, især paa Bøndergaardene, hvor Faareholdet i Almindelighed ikke er ganske ringe, og hvor Faarene, der allerede i April vare komne paa Græs, paa Grund af Eftervinteren maatte tages ind og gives det bedste Foder, ogsaa her har man flere Steder været tvungen til at bringe Køerne paa Græs for dette var tjenligt, og vil saaledes, hvis ikke meget frugtbart Veir indtræder, være udsat for at kæmpe med Græsmangel hele Sommeren igjennem.

Meieriudbyttet har paa de Gaarde, hvor man har fodret godt, været tilfredsstillende, om end noget mindre end forrige Aar, paa Grund af Fodrets mindre Næringsværdi,

men hvor man har maattet indskrænke Fodret, har naturligviis Udbyttet været derefter. Den lange Tid, hvori Qvæget iaar er holdt paa tort Foder, har ogsaa bidraget til at forringe Udbyttet.

Studefedning har i det vestlige Slesvig fundet Sted i sædvanlig Udstrækning, i det vestlige Jylland derimod i ringere Grad end sædvanligt, navnlig med Hensyn til Forsyningen af det engelske Marked, hvortil Grunden især har været, at man i lang Tid var i Usikkerhed om, hvorvidt et Dampskib kunde komme i Gang fra Liimfjorden til England. Fedningen har derfor meest indskrænket sig til Brænderier og Møller. Paa de gamle Studegaarde er, som sædvanligt, holdt Staldstude, der i Foraaret ere drevne til Marsten, men derpaa ere tabte mange Penge, da Græsgangene ogsaa i Marsten ere meget langt tilbage; mange Stude skulle endog være gaaet tilbage til Jylland igjen. For Græskøer, der udgjøre en vigtig Handelsartikel til Marsten om Foraaret, skal man have Exempler paa, at der i Husum kun er budet en Trediedeel af hvad de have kostet ved Indkjøbet i Jylland. Frygten for et Udforselsforbud til England, har maaskee ogsaa bidraget meget, en Frygt, der maa anses for ugrundet, da Udforselsforbudet med Hensyn til Østersøhavnene vel kun nærmest er fremkaldt ved Frygt for Qvægpesten, der endnu er meget langt fra vore Grændser.

Huusdyrenes Sundhedstilstand er ret tilfredsstillende; blandt Hestene har hersket endel Kolik og Krop, som vel hist og her har krævet et Offer, men uden dog at være værre end almindelig; i enkelte Dele af Jylland og Slesvig er Sniven endnu ikke udryddet og forarsager Landmanden nogen Frygt. Hos Qvæget har ingen Sygelighed fundet Sted, Kastning, der i Begyndelsen af Vinteren truede med at blive hyppig, har senere tabt sig; i Vestjylland ere endel Køer døde efter Kælningen, vel mest hidrørende fra tidligere mangelfuld Ernæring; derimod klages fra mange Steder paa Derne over den Dødelighed blandt Kalvene, som sine Steder har

været saa betydelig, at man end ikke har kunnet faae de nødvendige Tillægskalve; paa en Gaard, hvor der tillægges en stor Mængde Kalve, er imidlertid kun een død, saa at det vel for en stor Deel turde hidrøre fra Mangel paa reen og kold Luft, som Kalvene saa høilig trænge til, om det end ikke ganske med Urette for en Deel tilskrives den Mangel paa Bevægelse, som Køerne maae finde sig i i de nybyggede Stalde, hvor de ofte i flere Maaneder ikke komme fra Pletten. Det skulde imidlertid være os kjær, om Landmænd, som have Erfaring om denne for Qvægtillægget vigtige Sag, vilde oplyse disse Forhold noget nøiere, og vi ville med Fornøielse i Tidsfristet optage Bidrag derom. Ogsaa blandt de grovuldede Lam har hersket nogen Dødelighed, som dog mest maa tilskrives det strenge Veir og det forandrede Foder, da de toges fra Græs paa Stald i Estervinteren. —

Maa man end indrømme, at Udsigterne i dette Dieblif ingenlunde kunne siges at være gunstige, saa maa dog ikke heller glemmes, at endnu er Intet tabt og at en god Landregn snart vil kunne forandre Udseendet og bringe baade Græsset og Baarjæden til ønskelig Udvikling. Rughosten kan vel ikke ventes at blive over det Middelmaadige, men da kan maaskee Qualiteten erstatte hvad der mangler i Fyld. Hvede og Raps kunne blive meget tilfredsstillende. Meest trykkende er i dette Dieblif Græsmangelen, navnlig i de magrere Egne af Landet, og for disse vilde det være høist ønskeligt, at Regnen ikke lod vente for lange efter sig. —

Endnu skulle vi kun meddele, at paa Gundersløvholm afholdtes den 25de Marts Auction over Tillægskalve. Der solgtes:

29 Qviekalve, i Gjennemsnit 12 Dage gamle, til en Gjennemsnitspris af 11 Rd. 4 Mk. Stykket; den høieste Pris 24 Rd. 1 Mk. betaltes for en 14 Dage gammel Qviekalv, falden efter Tyren „Egebjerg“; en 3 Dage gammel Kalv falden efter „Kongepæmietyren“, betaltes med 17 Rd. 1 Mk.

15 Tyrekalve i en Gjennemsnitsalder af 14 Dage for 12 Rd. Stykket i Gjennemsnit, den høieste Pris, 28 Rd., betaltes

for en 7 Dage gammel Kalb, falden efter „Kongepræmietyren“.

12 Aarstyre til en Gjennemsnitspriis af 29 Rd. 3 Mk.; den høieste Priis, 60 Rd., betaltes for en 11 Maaneder gammel Tyr efter „Kongepræmietyren.“

For Fremtiden paatænkes kun at benytte Tyre af rent Angler Blod, hvoraf havees 3 fortrinlige Exemplarer, nemlig „Kongepræmietyren“ og „Egebjerg“, begge tillagde paa Gundersløvholm, og „Ulsnis,“ en Præmietyr af reen Stamme fra Angeln. Da Anglerblodet er fremherskende i hele Besætningen, idet Krydsninger kun ere foretagne for at skaffe bedre Speil tilveie, og en stor Mængde Køer af reent Anglerblod findes, vil Afkommet herefter ogsaa faae den Gensartethed med Hensyn til Blodet, som mange Landmænd sætte saamegen Priis paa.

Af Nyheder maae vi henlede Opmærksomheden paa den af Hr. Godseier Valentin er til Gjeddesdal udgivne „Lommebog for Landmænd,“ der foruden en Almanak indeholder en Række Oplysninger om Vægt, Maal, Mynt og mange Forhold, der forekomme i Landmandens daglige Gjerning, som det er godt altid at have ved Haanden. Vi have glædet os meget over denne lille Bog, af den af vort Landvæsen i mange Henseender saa fortjente Forfatter, og haabe at den maa finde den Opmærksomhed hos Landmanden, som den sikkert fortjener. —

Vi skulle nu meddele de Bemærkninger, der gjælde de enkelte Dele af Landet.

Det nordlige Sjælland. I Holbøks Amt begyndte Jorden at blive tjenlig til Foraarsbehandling strax efter Paaske, og der saaedes indtil 23de April paa mange Steder Vinter og tildeels Havre, ja paa en stor Gaard en heel Bygmark; alt hvad der blev saaet før Estervinteren, er kommen fortrinligt op, og den tidlig saaede Bygmark har allerede længe været grøn. Fra Kallundborgeggen klages over at Sundhedstilstanden mellem Faarene har været mindre god, Klovesyge græsferer flere Steder og mange Faar ere døde af Dreiesyge og andre Svagheder.

I de Egne af det sydlige Sjælland, hvor man tidligere har lidt af Oldenborrelarver, frygter man for, at de iaar ville blive flemme. Paa en Gaard, hvor de tidligere have anrettet store Ødelæggelser, har man ved at pløie en Grønjordsmarf til Byg 2den Gang, fundet 8—10 Larver paa hver Kvadratalen; man har villet forsøge, om det ikke skulde lykkes ved Pløining og Harvning om Foraaret at ødelægge disse flemme Gjæster bedre, end Tilfældet har været hvor man har saaet paa vinterlagt Jord.

Paa Samsø havde man omtrent tilsaaet den 18de, og den, der ikke har ilet for meget, har havt Leilighed til at nedlægge Sæden i beqvem Jord; da denne ikke mangler Fugtighed, er Alt spiret godt. Græsset tegner foreløbig godt.

Paa Møen, Falster og Lolland har Foraarsbehandlingen paa de udrainede Jorder været vanskelig, da Jorden først var for vaad og senere udtørrede stærk i Overskorp; Mange have saaet tidligere end Jorden var beqvem. I Almindelighed er man først bleven færdig ved Slutningen af denne Maaned. Græsset er meget langt tilbage. Paa et Par Gaarde paa Lolland, hvor Merinoskæferier findes, ere mange Faar døde i Vinter af Leverslynder.

I Fyen, Laasinge og Vangeland ventede man paa bindende Jorder først at blive færdig med Vaarsædens Lægning den 27de eller 28de; Køerne ventedes ikke at kunne bringes ud før i de sidste Dage af Maaneden, da Græsset er meget langt tilbage.

I Bønslyst er Arbeidsmangelen paa flere Steder nu afhjulpen ved Indvandringen af tydske Arbeidsfolk af begge Kjøen, saa at Arbeidspriserne ere dalede betydeligt, nemlig omtrent til Totrediedele af de tidligere. Fra andre Steder i Sjælland have vi ikke erfaret noget Lignende, skjøndt en stor Mængde Arbeidsfolk i dette Aar ere indvandrede fra Tydskland.

Fra det vestlige Sjælland ere Klagerne almindelige over Mangel paa Foder og Græssets langsomme Fremgang. Foraarsbehandlingen har der i Almindelighed været beqvem, og

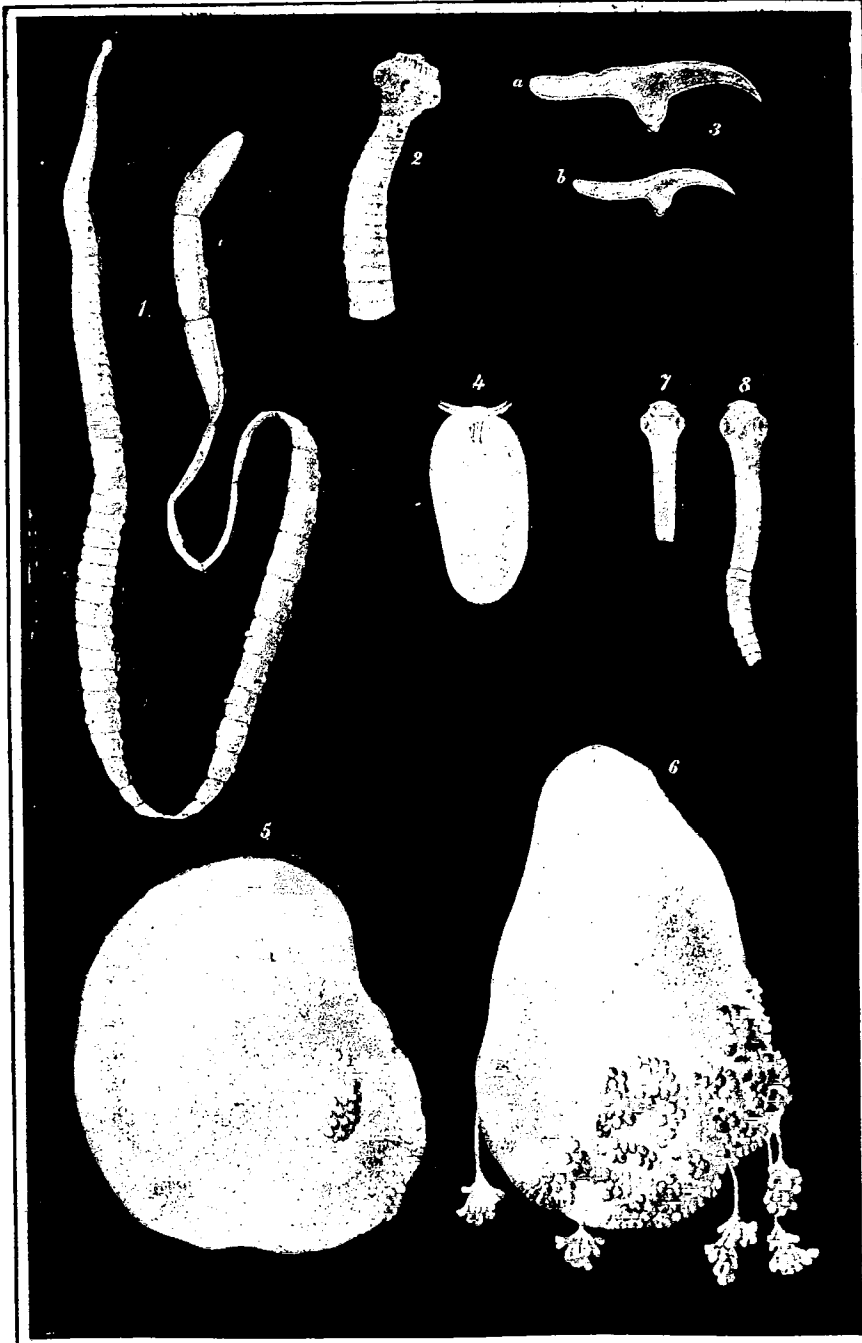
man er i Reglen bleven tidligere færdig der end paa Østkysten og Verne. I Viborgegnen frygter man meget Oldenborrelarverne, der i de senere Aar gribe mere og mere om sig og i forrige Aar i et Par Sogne ødelagde Sæden i den Grad, at Amtsraadet fandt sig foranlediget til at komme Beboerne til Hjælp ved at lette deres Bidrag til Amtsrepartitionsfonden; flere Steder har allerede Vintersæden lidt endeel af Larverne.

Paa de mere bindende Jorder i det østlige Symland har Vaarsædens Nedlægning været meget seen, man var først færdig med Havresæden midt i Mai, og ventede ikke at faae Bygsæden ned før mod Maanedens Slutning. Fodertrangen har ogsaa der mange Steder været følelig, ogsaa klages flere Steder over den stærke Dødelighed mellem Spædefalvene.

Ogsaa i Nord- og Mellem-Slesvig og paa Als har Foraarsbehandlingen været meget seen, og den 15de Mai var man ikke i Sundeved færdig med Havresæden. Klagen over Mangel paa Græs er almindelig, dog synes Fodertrang ikke at have fundet Sted i saa høi Grad, som mange Steder i Jylland; man var vel ogsaa her enkelte Steder nødt til at bringe Qvæget tidlig paa Græs, men i Almindelighed har man været istand til at holde det paa Stald til henimod Maanedens Slutning. Klagen over Rugens lidet lovende Tilstand er almindelig.

Fra Bornholm klages meget over Vintersædens simple Udseende, som især er fremkaldt ved, at Rugen paa Grund af det vaade Efteraar paa flere Steder, især paa Østkysten, ikke blev saaet i Brakmarken, men hvor det kunde passe sig, og navnlig i Urtestubben; allerede i Efteraaret led den meget af Sneglene, og det uheldige Foraarsveir har trykket den overordentlig, og flere Steder er den gaaet reent bort. Jordens Behandling har været god, men er meget seen, og endnu den 16de Mai vare i den nordøstlige Deel kun Urterne deelviis saaede.

I en Meddelelse om Agerbruget paa Bornholm fremhæves som efterlignelsesværdigt ved det der almindelige Sædeskifte, at Kløveren saaes i Vintersæd efter Brak, hvorved man har langt rigere Afgrøde end almindeligt i det øvrige Danmark, da der almindelig høstes 7—8 Læs, og undertiden 10 Læs Kløverhø paa en Td. Land.

Dr. H. Bendz ad nat. del.

F. Forthing lith. & trykt.